

Viite: Lapsiasiavaltuutetun toimiston strategian vuosille 2014–2019 (3.9.2014) osastrategia

Asia: Lapsiasiavaltuutetun toimiston kansainvälisen toiminnan osastrategia

Kansainvälinen toiminta on luonnollinen osa lapsiasiavaltuutetun tehtäväkenttää. Kansainvälinen toiminta on osa jokaisen lapsiasiavaltuutetun toimiston työntekijän työtä. Monet lapsen oikeuksien ja hyvinvoinnin teemat, kuten maahanmuutto, ilmastonmuutos, kansainväliset ja muuttavat perheet, ovat valtioiden rajat ylittäviä. Yksi lapsiasiavaltuutetun lakisääteisistä tehtävistä on edistää Yhdistyneiden Kansakuntien yleiskokouksen hyväksymän lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen (SopS 59–60/1991) toteutumista (laki lapsiasiavaltuutetusta 2 §). Lapsiasiavaltuutetun strategian (2014–2019) mukaan YK:n lapsen oikeuksien sopimus on lapsiasiavaltuutetun työn perustana.

Tässä kansainvälisen toiminnan osastrategiassa jaetaan lapsiasiavaltuutetun toimiston kansainvälinen toiminta ulkoiseen ja sisäiseen. Ulkoisella toiminnalla tarkoitetaan, miten lapsiasiavaltuutetun toimiston vaikuttamistyössä edistetään lapsen oikeuksien toteutumista. Sisäisellä toiminnalla tarkoitetaan lapsiasiavaltuutetun toimiston sisäistä työtä; esimerkiksi henkilöstön osaamisen vahvistamista.

ULKOINEN

European Network of Ombudspersons for Children (ENOC)

Suomen lapsiasiavaltuutettu kuuluu jäsenenä Euroopan lapsiasiavaltuutettujen verkostoon ENOC:iin. ENOC:in toimisto sijaitsee Euroopan Neuvoston toimitiloissa Strasbourgissa.

Verkosto toimii tietojen vaihtajana, mahdollistaa oppimisen muilta lapsiasiavaltuutetuilta sekä on eurooppalainen toimija lapsen oikeuksien edistäjänä. Verkosto järjestää konferenssin ja vuosikokouksen syksyllä sekä vuosikokousta ja konferenssia alustavan seminaarin keväisin, joihin lapsiasiavaltuutetun toimisto osallistuu.

Lapsiasiavaltuutettu pyrkii lisäämään verkoston vaikuttavuutta vakiinnuttamalla sen toimintaa ja parantamalla verkoston kattavuutta esimerkiksi Saksan suuntaan. Lapsiasiavaltuutetulle on myös luontevaa pyrkiä lähentämään verkostoa sekä Venäjän federaation/alueellisten lapsiasiavaltuutettujen yhteistyötä.

Pohjoismainen yhteistyö

Suomen lapsiasiavaltuutettu tekee yhteistyötä Ruotsin, Norjan, Tanskan (ei varsinaista valtuutettua) ja Islannin lapsiasiavaltuutettujen kanssa. Pohjoismaiden lapsiasiavaltuutetut kokoontuvat yhteiseen kokoukseen käsittelemään ajankohtaisia asioita kerran vuodessa. Tähän yhteistyöhön osallistuu myös Ahvenanmaan valtuutettu vuoden 2018 keväästä alkaen. Tämän lisäksi lapsiasiavaltuutettu tekee yhteistyötä eri pohjoismaiden kanssa bilateraalisesti.

Pohjoismaiden kanssa on monia yhdistäviä tekijöitä, kuten oikeusvaltion toimivuus sekä samanlainen oikeusperinne. Lapsen oikeuksien toteutumisessa pohjoismaat ovat lähellä toisiaan. Tällöin käytännön toimenpiteistä ja tavoitteista keskustelu on hedelmällistä. Pohjoismaiden välillä toimii lapsioikeusjuristien verkosto, jonka rakentumista lapsiasiavaltuutetun toimisto tukee.

Yhdistyneet Kansakunnat

Globaalilla tasolla tärkein toiminta liittyy lapsen oikeuksien sopimukseen sekä sitä valvovaan YK:n lapsen oikeuksien komiteaan. Lapsiasiavaltuutetun tehtävä on arvioida lapsen oikeuksien sopimuksen toteutumista. Lapsiasiavaltuutetun toimisto seuraa lapsen oikeuksien komitean työtä, kääntää yleiskommentit ja välittää tätä koskien tiedon yleiskirjeellä monille toimijoille, osallistuu komitean järjestämään ajankohtaispäivään sekä ylläpitää suhteita komitean jäseniin.

Euroopan Neuvosto

Euroopan Neuvostolla on lapsen oikeuksien strategia vuosille 2016–2021, josta tehdään puolivälin arviointi vuoden 2019 kesällä. Euroopan Neuvostolla on vuositeemansa, joka vuonna 2019 on lapset ihmisoikeuspuolustajina. Oikeustapausten osalta ihmisoikeustuomioistuin on tärkeä. Euroopan Neuvostossa on lapsen oikeuksien yksikkö.

Euroopan unioni

Euroopan komissiossa toimii lapsen oikeuksien koordinaattori ja hänen tiiminsä. Tiimi toimii osana oikeus- ja kuluttaja-asioiden osastoa, perusoikeuksien ja lasten oikeuksien yksikössä. Tämä osasto hoitaa esimerkiksi kansainvälisiä huoltajuus- ja lapsikaappausasioita. Nämä ovat EU:n ytimessä, vapaan liikkuvuuden asioita. Komissio järjestää vuosittain lapsen oikeuksien teemapäivän, johon lapsiasiavaltuutetun toimisto osallistuu tarpeen ja aiheen mukaan.

Lapsiasiavaltuutettu seuraa myös lapsiin liittyvää päätöksentekoa Euroopan parlamentissa ja pitää yhteyttä Suomen EU-edustustoon sekä europarlamentaarikkoihin. Yksi tapa on järjestää Brysselissä vuosittain tai tarvittaessa ajankohtaistilaisuus.

Euroopan unionin virastoista perusoikeusvirasto (FRA) hoitaa myös lapsen oikeuksien toteutumista. Virastossa on lapsen oikeuksien yksikkö.

Kahdenvälinen yhteistyö

Lapsiasiavaltuutettu tekee yhteistyötä tarpeiden mukaan kahdenvälisesti lapsiasiavaltuutettujen kanssa. Tärkeimmät näistä ovat olleet Ruotsin sekä Venäjän federaation/alueiden lapsiasiavaltuutetut. Kahdenvälisessä yhteistyössä hyödynnetään myös ulkoasiainhallintoa, mukaan lukien Suomen lähetystöverkostoa.

Venäjän kanssa yhteistyöstä on allekirjoitettu vuonna 2017 yhteistyöpöytäkirja. Maiden lapsiasiavaltuutetut järjestävät seminaareja ja asiantuntijavaihtoa.

Järjestöyhteistyö

Lapsiasianeuvottelukunnan yhteydessä on kansainvälisen lapsipolitiikan ja lapsen oikeuksien viestinnän työryhmä. Lapsiasiavaltuutetun toimisto tekee yhteistyötä tarpeen mukaan lapsijärjestöjen, kuten Suomen UNIUCEFin ja Lastensuojelun Keskusliiton, kanssa. Euroopan tasolla yhteistyötä tehdään Eurochildin kanssa.

Lapsiasiavaltuutetun toimiston rooli lapsen oikeuksien viestintä on strategista, perustuu kumppanuuksiin ja on lähtökohtaisesti ei-operatiivista toimintaa.

SISÄINEN

Sisäinen tehtävä liittyy toimiston työhön sekä lapsen oikeuksien edistämisvelvollisuuteen. Myös lapsiasiavaltuutetun toimiston työntekijöiden koulutus sekä osaamisen parantaminen liittyvät sisäiseen työhön. Lapsiasiavaltuutetun toimiston henkilökunta osallistuu tarpeen mukaan kansallisiin ja kansainvälisiin seminaareihin ja koulutuksiin kansainvälisen toiminnan osaamisen kehittämiseksi.

Lapsiasiavaltuutettu osallistuu kansainvälisten ihmisoikeussopimusten määräaikaisraportointiin omalla arvioinnilla pääpainona YK:n lapsen oikeuksien sopimus. Lapsiasiavaltuutetun toimisto seuraa pohjoismaista oikeuskäytäntöä sekä Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisuja.

Toimistolle tulevista kansalaisyhteydenotoista osa liittyy kansainvälisiin asioihin. Pääsääntöisesti nämä ohjataan eteenpäin, usein oikeusministeriön kansainvälisen oikeudenhoidon yksikköön.

Toimisto järjestää viiden vuoden välein toimiston vierailun YK:iin määräaikaisraportoinnin ja muun arviointi- ja edistämistyön tukemiseksi.